

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR (del.) Anna Ogińska-Łągiewka
Protokolant:	sekr. sądowy Arkadiusz Połaniecki

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2016 r. w Warszawie sprawy

z powództwa (...)

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

1. powództwa oddała,
2. zasądza od powódki (...) na rzecz pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kwotę 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstw procesowego,
3. zasądza od powódki (...) na rzecz pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstw procesowego.

Sygn. XXV C 672/16

UZASADNIENIE

Pozwem z 22 kwietnia 2016 r. (...) wniosła przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W., o zapłatę 51 094,17 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych kwot w ramach zawartej pomiędzy stronami 06 marca 2008 r. umowy kredytu hipotecznego o nr (...), a także o ustalenie treści stosunku prawnego łączącego strony na przyszłość, w tym salda kredytu pozostającego do spłaty, w związku ze zmianą warunków umowy spowodowaną zastosowaniem przez pozwanego niedozwolonych postanowień umownych. Powódka wniosła również o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że z uwagi na nieważność zawartej w umowie klauzuli indeksacyjnej, należy uznać, że kredyt został udzielony od początku w PLN, a wobec tego powódka nadpłaciła kredyt o sumę 21 053,20 zł. (...) zakwestionowała także zasadność naliczenia przez pozwanego prowizji z tytułu zawarcia Aneksu nr (...), wobec czego domaga się zwrotu nienależnie naliczonej kwoty 30 040,97 zł. Powódka wskazała również, że w związku z nieważnością postanowień umownych nakładających na nią zobowiązania do uiszczenia nienależnych kwot oraz zmniejszeniem tym samym salda kredytu, zachodzi konieczność ustalenia obecnego kształtu stosunku prawnego istniejącego pomiędzy stronami na przyszłość (pozew k.2-12).

W dniu 02 czerwca 2016 r. r. pozwany (...) Bank S.A. w W. wniosł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu

pozwany w pierwszej kolejności wskazał, że powódka nie posiada statusu konsumenta, a to wyłącza kontrolę abuzywności postanowień umowy kredytu hipotecznego o nr (...). Odnośnie twierdzeń powódki dotyczących abuzywności poszczególnych zapisów przedmiotowej umowy, (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wskazał, że fakt uznania podobnych postanowień umownych za abuzywne w trybie kontroli abstrakcyjnej nie przesądza o abuzywności klauzul indeksacyjnych stosowanych przez pozwanego. Ponadto nawet w trybie kontroli incydentalnej nie można przypisać im niedozwolonego charakteru (k. 60 -70).

W dniu złożenia ww. pozwu, (...) wytoczyła przeciwko pozwanemu drugie powództwo w którym domagała się od pozwanego zapłaty kwoty 336 280,67 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych kwot w ramach zawartej między stronami w dniu 06 czerwca 2006 r. umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do franka szwajcarskiego nr (...). Powódka wniosła też o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powódka wskazała, że zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o kredyt hipoteczny nr (...) indeksowany do franka szwajcarskiego, na podstawie której pozwany udzielił powódce kredytu w wysokości 820 408,16 PLN co w przeliczeniu na franki szwajcarskie na dzień zawarcia umowy, według kursu obowiązującego u pozwanego wynosiło 332 283,58 CHF.

Zdaniem powódki, pozwany bank zastosował w umowie niedozwolone postanowienia o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c., w związku z tym obowiązany jest on do zwrotu nienależnie pobranych kwot w sumie 336 280,67 zł (k.2 -10 akta dołączone o sygn. XXV C 670/16).

W odpowiedzi na pozew wniesiony w sprawie o sygn. akt XXV C 670/16 (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że podobnie jak w odpowiedzi na pozew w sprawie niniejszej, powódka nie ma charakteru konsumenta. Pozwany zarzucił, że dokonane przez powódkę czynności prawne w postaci zawarcia umowy były bezpośrednio związane z jej działalnością gospodarczą w celu pozyskania środków na nabycie nieruchomości, która miała służyć jej jako przedmiot najmu, w którym powódka – wraz ze współniczką M. G. – prowadziła (...). W dalszej kolejności, pozwany zakwestionował, aby zawarte w umowie postanowienia miały charakter klauzul abuzywnych (odpowiedź na pozew k.67-73 akta dołączone o sygn. XXV C 670/16)

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z 29 września 2016 r. sprawa o sygn. akt XXVC 672/16 została dołączona do wspólnego rozpoznania wraz ze sprawą niniejszą (k.196 akta dołączone o sygn.. XXV C 670/16)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 06 czerwca 2006 r. powódka zawarła z (...) Bank S.A. w K. – Dom Oddział w Ł. umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do franka szwajcarskiego, na podstawie której pozwany udzielił powódce kredytu w wysokości 820 408,16 PLN co w przeliczeniu na franki szwajcarskie na dzień zawarcia umowy wynosiło 333 283,58 CHF na 360 miesięcy. Kredyt był przeznaczony w dużej mierze na pokrycie kosztów budowy lokali mieszkalnych w W. ul. (...).

Zgodnie z postanowieniami umownymi, w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wpłaconych środków przeliczana jest na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna walut określonego w „Bankowej tabeli kursów dla kredytów dewizowanych oraz indeksowanych kursem walut obcych” – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 2 ust. 2). Spłata kredytu natomiast została uregulowana w § 4 ust.2 umowy, który stanowi, że wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w ww. tabeli do waluty wyrażonej w umowie – obowiązującego w dniu spłaty. Tabela Kursów (Bankowa tabela kursów i walut) jest sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP (umowa kredytu k.22-24 akta dołączone o sygn. XXV C 670/16)

W dniu 15 października 2009 r. pozwany zawarł z powódka Aneks nr (...), na mocy którego zmieniono sposób ustalania wysokości rat kredytu, w ten sposób że zamiast przeliczania wysokości zobowiązania w oparciu o tabele kursów, zastosowano kurs sprzedaży ustalony przez NBP. Aneks wszedł w życie 07 grudnia 2009 r. Za sporządzenie Aneksu nr (...) pozwany pobrał opłatę w wysokości 1,95 % salda kredytu pozostałego do spłaty na dzień wejścia w życie Aneksu. Zgodnie z § 3 Aneksu nr (...), powyższa opłata została ustalona w ten sposób, że najpierw dokonano przeliczenia opłaty na PLN na podstawie tabeli kursów, następnie raz jeszcze przewalutowano ją na CHF w oparciu o kurs kupna ustalony w Tabeli Kursów i doliczony do salda kredytu. W konsekwencji koszt sporządzenia Aneksu wyniósł 7 085, 92 CHF tj. 17 768,65 PLN (Aneks nr (...) z 15 października 2009 r. k.42-43v.).

W dniu 30 kwietnia 2014 r. strony podpisały umowę o świadczenie w miejsce wykonania umowy, na podstawie której powódka w celu zwolnienia się z obowiązku zwrotu zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt hipoteczny nr (...), przeniosła na pozwanego prawo własności lokalu mieszkalnego będącego wcześniej przedmiotem zabezpieczenia spłaty kredytu. Na dzień zawarcia tej umowy zadłużenie wynosiło 264 364,44 CHF, co w przeliczeniu wg kursu sprzedaży NBP z 29 kwietnia 2014 r. stanowiło kwotę 922 129,60 zł (k.44-52 akta dołączone o sygn. XXV C 670/16)

Pełnomocnik powódki 23 lipca 2015 r. wystąpił do banku z pismem kwestionującym saldo zadłużenia, którego wysokość powinna zostać zweryfikowana przez pryzmat zastosowania przez pozwanego klauzul abuzywnych (k. 53 pismo pełnomocnika powódki)

W dniu 06 marca 2008 r. powódka zawarła z tym samym podmiotem kolejną umowę kredytu hipotecznego o nr (...), indeksowanego kursem CHF, tym razem na łączną kwotę 1 191 674,45 zł na okres 360 miesięcy. Kredyt był w dużej mierze przeznaczony na pokrycie kosztów budowy lokalu mieszkalnego przy ul. (...).(obecnie B. 1)

Saldo kredytu, w dniu uruchomienia tj. 13 marca 2008 r. wynosiło 552 212, 45 CHF. Umowa w § 9 regulowała, że w dniu uruchomienia kredytu lub każdej transzy kredytu, kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

Spłata kredytu natomiast została uregulowana w § 10 umowy, który w ust. 3 stanowi, że wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażona w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

W dniu 28 września 2009 r. został zawarty Aneks nr (...) do umowy kredytu zawartego między stronami, na podstawie którego usunięto z jego treści definicje Tabeli Kursów. Zmieniono również sposób ustalania wysokości rat kredytu, w ten sposób, że zamiast przeliczania wysokości zobowiązania w oparciu o Tabele Kursów, zastosowano kurs sprzedaży ustalony przez NBP. Do paragrafu regulującego sposób spłaty kredytu dodano zapis, który znalazł się w § 10 ust. 3, wskazujący, że wpłaty na rachunek wskazany w aktualnym harmonogramie spłat winny być dokonywane w złotych polskich. Z historii spłaty kredytu o nr (...) wynika, że Aneks wszedł w życie 07 grudnia 2009 r. (umowa kredytu k.24-29, aneks (...)-31v)

Koszt sporządzenia Aneksu (wyliczony w sposób analogiczny jak koszt sporządzenia aneksu nr (...) poprzednio omówionej umowy) wyniósł 11 979,97 CHF tj. 30 040,97 PLN. Tymczasem zgodnie z Tabelą Prowizji i Opłat obowiązującą w dniu zawarcia umowy, prowizja za rozpatrzenie wniosku Klienta w sprawie zmiany warunków umowy i sporządzenie aneksu wynosiła 70 CHF za sporządzenie aneksu (Aneks nr (...) z dnia 28 września 2009 r. k.)

Pismem z 23 lipca 2015 r. pełnomocnik powódki wystąpił do Banku z pismem kwestionującym saldo za zadłużenia, którego wysokość powinna zostać zweryfikowana w związku z zastosowaniem przez pozwanego postanowień umownych, które w stosunku do innego banku zostały uznane przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za abuzywne.

W w/w piśmie zakwestionowano również zasadność prowizji i opłat naliczonych za zawarte aneksy bowiem kwoty, które pozwany naliczał w zamian za zamianę warunków kredytowania cechuje dysproporcja (pismo pełnomocnika powódki k. 46-47v)

Powódka (...) od 01 października 2001 r. prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub wydzierżawionymi. Zaciągnięty przez powódkę w dniu 06 czerwca 2006 r. kredyt hipoteczny nr (...), przeznaczony był na pokrycie kosztów budowy nieruchomości przy ul. (...), w którym powódka prowadziła działalność gospodarczą pod nazwa (...) (informacje z wyciągu (...) k.85, dokumentacja zgromadzona podczas inspekcji nieruchomości przy ul. (...) k.93-101).

Powyższy stan faktyczny pozostaje między stronami bezsporny, a został ustalony na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów, a także na podstawie zeznań powódki. Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rewidenta zgłoszonego w niniejszej sprawie, na okoliczność dokładnego ustalenia w oparciu o dostępne dokumenty, salda zadłużenia przy założeniu, iż kwestionowane klauzule nie wiążą stron i w konsekwencji zmienił się sposób przeliczania walut, gdyż okoliczności, na które dowód ten został zgłoszony nie miały znaczenia ani wpływu na wyjaśnienie okoliczności będących przedmiotem sporu .

Sąd zważył, co następuje.

Powództwa nie zasługiwały na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie pozostawało poza sporem, iż strony zawarły w dniu 06 czerwca 2006 r. umowę kredytu hipotecznego nr (...) i w dniu 06 marca 2008 r. umowę kredytu hipotecznego o nr (...) oraz aneksy do tych umów. Wniesione przez (...) oba powództwa z 22 kwietnia 2016 r., zostały oparte na zarzucie, iż zawarte pomiędzy stronami umowy kredytu hipotecznego zawierają klauzule abuzywne. W konsekwencji ich zastosowania zostały pobrane od powódki kwoty, które powinny zostać zwrócone jako nienależne świadczenie.

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby zobowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe do zwrotu jej wartości. Art. 405 k.c. przewiduje odpowiedzialność w przypadku uzyskania korzyści majątkowej kosztem innej osoby bez podstawy prawnej. W tym wypadku dochodzący winien wykazać, że działanie osoby bądź podmiotu, które wywołało u wnoszącego uszczerbek majątkowy nie miało podstaw prawnych. Brak podstawy prawnej oznacza taką sytuację, w której uzyskanie korzyści majątkowej nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym albo akcie administracyjnym. Jedną z postaci bezpodstawnego wzbogacenia jest nienależne świadczenie, o którym mowa w art. 410 k.c. Nienależnym świadczeniem jest między innymi świadczenie co do którego spełniający świadczenie nie miał żadnego obowiązku świadczenia, które by wynikało z czynności prawnej lub z ustawy.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy niezbędne było rozważenie, czy kwestionowane przez powódkę postanowienia stanowiły niedozwolone postanowienia umowne.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne nie prowadzi do zniweczenia całego stosunku prawnego, nawet gdyby z okoliczności sprawy wynikało, że bez tych postanowień umowa nie zostałaby zawarta. Wynika to z relacji między art. 58 § 3 k.c. a art. 385¹ § 2 k.c., który jako przepis późniejszy i szczególny w stosunku do art. 58 § 3 k.c. eliminuje jego zastosowanie, ustanawiając w sytuacji określonej w jego § 1 zasadę zachowania mocy wiążącej umowy. (wyrok SN z dnia 21.02.2013r. sygn. akt I CSK 408/12 publ. M. Prawn. z 2014 r. nr 1 poz. 37)

Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3) przy czym ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). W myśl art. 385⁽²⁾ k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Klauzulę generalną zawartą w art. 385¹ k.c. uzupełnia przykładowa lista „niedozwolonych postanowień umownych” zamieszczona w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce, klauzule, które uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami i zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków i ryzyka między stronami, prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Chodzi tu o takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta), z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym (trudniejszym) położeniu. Zamieszczenie w umowie któregoś z postanowień objętych wyliczeniem znacząco ułatwia wykazanie, że wypełnia ono przesłanki „niedozwolonego postanowienia umownego”. Art. 385³ k.c. ustanawia domniemanie, że klauzula umowna o określonej treści jest „zakazany postanowieniem umownym”. To „domniemanie” działa „w razie wątpliwości”, a zatem wówczas, gdy pojawią się wątpliwości co do tego, czy dopuszczalne jest posłużenie się określoną klauzulą w obrocie. Wątpliwości te należy przesądzić, z mocy art. 385³ k.c., na rzecz uznania danego postanowienia za niedozwolone. W innych przypadkach przedsiębiorca musi wykazać, że wprowadzona do umowy klauzula, chociaż o „niedozwolonym” brzmieniu, nie kształtuje praw (obowiązków) konsumenta „w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy”. Strona, kwestionując klauzulę wzorca, nie musi jednocześnie przyporządkować jej do jednej z klauzul objętej wyliczeniem. W tym zakresie odpowiedniej kwalifikacji dokonuje Sąd.

Reasumując powyższe rozważania wskazać należy, iż aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za niedozwolone postanowienie umowne, spełnione muszą zostać łącznie cztery warunki:

- umowa musi być zawarta z konsumentem,
  - postanowienie umowy nie zostało uzgodnione indywidualnie,
  - postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy,
- a postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”.

Pierwszym niezbędnym warunkiem do zastosowania art. 385¹ k.c. jest to, by jedną z jej stron umowy był konsument. Dopiero po jego spełnieniu ma sens rozpoznawanie pozostałych objętych tym przepisem przesłanek. W okolicznościach rozpatrywanej sprawy nie ma wątpliwości, iż pozwany bank działa jako przedsiębiorca. Zatem rozstrzygnięcia wymaga kwestia w jakim charakterze występuje w sprawie niniejszej powódka jako strona przedmiotowej umowy kredytu hipotecznego.

Za konsumenta w myśl art. 22¹ k.c., uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Pojęcie „działalności gospodarczej” jest uregulowane w co najmniej kilku ustawach m.in. w: ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawie o podatku od towarów i usług, ustawie o swobodzie działalności gospodarczej (u.s.d.g.), czy w ordynacji podatkowej oraz w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

W myśl art. 2 u.s.d.g. działalnością gospodarczą jest m.in. zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, usługowa, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Przenosząc powyższe rozważania teoretyczne na grunt przedmiotowego postępowania, wskazać należy, że z zawartego w aktach sprawy wyciągu z Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej wynika, że powódka od niemalże 15 lat prowadzi działalność gospodarczą sprowadzającą się do zarządzania nieruchomościami, w tym też ich wynajmem. Nabywanie lokali, zarządzanie nimi i ich wynajem stanowi źródła utrzymania dla powódki. Odnosząc się do zawarcia przez powódkę kredytu hipotecznego nr (...), nie ulega wątpliwości że został on przeznaczony na cele w związku z prowadzoną przez (...) działalnością gospodarczą. Przywołane przez pozwanego dokumenty jednoznacznie wskazują, że lokal na potrzeby budowy którego został zawarty kredyt hipoteczny, stanowił miejsce prowadzenia tej działalności. W lokalu przy ul (...) w W., wraz z M. G. powódka prowadziła salon świadczący usługi kosmetyczne.

W świetle powyższego stwierdzenia, w realiach rozpoznawanej sprawy nie zachodzi przesłanka z art. 385¹ § 1 k.c., gdyż powódka zawierając powyższą umowę kredytową nie działała jako konsumentka.

Powódka nie będąc konsumentem nie posiada zatem legitymacji czynnej w postępowaniu w sprawie o uznanie postanowień umowy zawartej z pozwanym za niedozwolone. Brak legitymacji materialnej, uzasadnia oddalenie powództwa bez potrzeby odnoszenia się do pozostałych podniesionych zarzutów o charakterze merytorycznym.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności podstawą oddalenia powództwa w tym zakresie jest fakt, iż nie została spełniona już pierwsza przesłanka określona w art. 385¹ k.p.c., tj. umowa nie została zawarta z konsumentem.

Z kolei status powódki jako konsumentki przy zawieraniu umowy o kredyt hipoteczny nr (...) nie budzi wątpliwości Sądu.

Z uwagi na powyższe, dalsze rozważania Sądu odnośnie zasadności powództwa dotyczyć będą roszczeń powódki z tytułu zawarcia umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do franka szwajcarskiego z 06 marca 2008 r. o nr (...).

Powódka jako niedozwolone, wskazała następujące postanowienia zawarte w samej umowie kredytowej, aneksach do tej umowy oraz regulaminie:

1. Klauzule zawarte w umowie:

a) „wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w umowie – obowiązującego w dniu spłaty.” (§ 10 ust. 3 umowy kredytu hipotecznego o nr. (...))

b) „Jeżeli kredytobiorca, mimo upływu okresu wypowiedzenia, nie ureguluje należności, Bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia w PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli kursów” (§ 14 ust. 3, § 20 umowy kredytu hipotecznego o nr. (...))

2. Zawarte w Regulaminie kredytu hipotecznego DOM:

a) „W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności całego kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz określonego przez Bank w Tabeli Kursów.” (§ 16 Regulaminu Kredytu hipotecznego DOM k. 36-43);

b) „W przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia wpływu środków” (§ 19 ust. 5 Regulaminu);

c) „W przypadku kredytu indeksowanego do obcej waluty prowizja za wcześniejszą spłatę, przeliczona jest wg kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia realizacji wcześniejszej spłaty” (§ 21 ust. 4 Regulaminu);

d) „Wysokość składki ubezpieczenia w kolejnych latach określa Tabela Prowizji i Opłat. W przypadku, gdy składka doliczana jest do kwoty kredytu, Bank przelicza składkę na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu sprzedaży właściwej waluty podanego w Tabeli Kursów w dniu uruchomienia kredytu” (§ 25 ust. 2 Regulaminu);

e) „Przewalutowanie następuje wg kursów, z zastrzeżeniem ust. 5: 1. Kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą, 2. sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Tabeli Kursów w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN” (§ 30 ust. 3 Regulaminu);

f) „W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za przewalutowanie przeliczana jest wg kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia dokonania przewalutowania” (§ 30 ust. 9 Regulaminu).

3. Postanowienie zawarte w aneksie nr. (...) do umowy kredytu

„Opłata za sporządzenie aneksu w wysokości 1,95% kwoty kredytu pozostałej do spłaty na dzień wejścia w życie aneksu, zostanie pobrana w trybie podwyższenia salda kredytu. Wysokość opłaty zostanie wyliczona w PLN, wg kursu sprzedaży dewiz CHF do złotego podanego w Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut” obowiązującej w dniu wejścia w życie aneksu.

Powyższe sporne klauzule walutowe nie zostały uzgodnione indywidualnie, w rozumieniu art. 385¹ § 3 k.c. Powódka nie miała na ich wprowadzenie do umowy i ukształtowanie ich treści żadnego wpływu, nie miała również jakiejkolwiek możliwości negocjowania czy kwestionowania tych klauzul. Sąd stanął również na stanowisku, że nie zostały z powódką uzgodnione postanowienia aneksów do przedmiotowej umowy kredytowej. Tekst aneksu był przygotowany przez pozwanego i pomimo, że widnieją na nim pisemne poprawki, nie dowodzi to indywidualnego uzgodnienia jego treści z powódką w tym zakresie.

Oczywistym jest również, że powódka nie miała możliwości uzgodnienia z pozwanym treści regulaminu, gdyż regulaminy opracowywane są w oderwaniu od konkretnych umów, są przedstawiane w jednolitej treści wszystkim konsumentom.

Odnosząc się do kolejnej przesłanki warunkującej uznanie abuzywności przedmiotowych postanowień Sąd uznał, iż nie należą do głównych świadczeń stron, w związku z czym postanowienia ich dotyczące mogą być rozpatrywane i oceniane w tej kategorii.

W doktrynie wskazuje się, że pojęcie „główne świadczenia stron” należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do pojęcia elementów umowy przedmiotowo istotnych (essentialia negotii). Do elementów tych zaliczyć będzie można wynagrodzenie i cenę oraz świadczenie wzajemne przedsiębiorcy – towar, usługę, np. elementem tym będzie ilość i cena towaru w umowie sprzedaży, ale już nie określenie jakości towaru (Rzetecka-Gil Agnieszka, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, Komentarz do art. 385⁽¹⁾ Kodeksu cywilnego).

Analizując zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. należało jeszcze przesądzić czy klauzule walutowe kształtują prawa i obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają jej interesy.

Pojęcie dobrych obyczajów nie jest współcześnie rozumiane jednolicie. Z jednej strony przyjmuje się, że są to normy moralne i zwyczajowe stosowane w działalności gospodarczej. Z drugiej strony wyrażony jest pogląd, iż pojęcie to należy odnieść do postępowania jednostki w określonej dziedzinie, z tym że w każdej sferze działalności wykształcają się własne wzorce dobrych obyczajów. Odnosi się ten termin także do zachowania przedsiębiorców w działalności gospodarczej, ewentualnie również do tradycyjnych kryteriów etycznych, wspólnych dla wszelkich sfer aktywności zarobkowej, także do zasad lojalności. Istotą dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uznać trzeba działania zmierzające do dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub braku doświadczenia, a więc działania traktowane powszechnie za nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych reguł, standardów postępowania. Rażące naruszenie interesów konsumentów polega zaś na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na ich niekorzyść. Ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami w zakresie treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu klauzul godzących w równowagę kontraktową stron (wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r. I CK832/04, Lex nr 159111).

Termin „interesy” konsumenta rozumiany jest szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny (na co wskazuje dodatkowo forma liczby mnogiej), ale również przy uwzględnieniu aspektu zdrowia konsumenta i jego bliskich oraz dyskomfortu konsumenta, spowodowanego takimi czynnikami, jak strata czasu, dezorganizacja życia, niewygodna, nierzetelne traktowanie, przykrości czy naruszenie prywatności. Ustawodawca wymaga, by naruszenie interesów konsumenta było w stopniu „rażącym”.

Określenie „rażący” odnosi się do wypadków znacznego, szczególnie doniosłego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Jako kryteria oceny przyjmuje się wielkość poniesionych lub grożących strat (kryterium obiektywne), a także względy subiektywne, związane z przedsiębiorcą lub konsumentem. Działanie wbrew „dobrym obyczajom” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (wyrok SA w Warszawie z dnia 13.09.2012 r., VI ACa 461/12, LEX Nr 1223500, wyrok SN z 13.07.2005. I CK 832/04 publ. Biul. SN z 2005r. nr 11 poz. 13).

Sąd jest zatem obowiązany do zbadania i oceny, czy konkretne klauzule umowne przekraczają granice rzetelności kontraktowej określone przez Ustawodawcę w odniesieniu do kształtowania praw i obowiązków stron konsumentckiego stosunku obligacyjnego (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 czerwca 2013 roku, VI ACa 1698/12).

Przy czym, stwierdzenie sprzeczności z dobrymi obyczajami klauzul umownych w tym klauzuli indeksacyjnej nie pociąga za sobą bezskuteczności umowy kredytowej ani nie prowadzi do jej nieważności.

Przechodząc do analizy kwestionowanych klauzul, w ocenie Sądu zapisy umowy czy Regulaminu, nakazujące powódce przeliczenie wypłacanych z tytułu kredytu środków pieniężnych do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków, ustalających wysokość zobowiązania kredytobiorcy jako równowartości wymaganej spłaty w CHF – po jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży walut określonej w „Bankowej Tabeli” do CHF w dniu spłaty, mają charakter abuzywny.

Sąd stanął na stanowisku, że powyższe zapisy nie pozwalają przewidzieć wysokości zobowiązania kredytobiorcy. Powodują dowolność pozwanego banku przy ustalaniu tabel kursu waluty, która jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i która jednocześnie nie została uzgodniona w sposób indywidualny z powódką. Wszystko co zostało zapłacone ponad indeksację jest bez wątpienia świadczeniem nienależnym.

Jednakże, ciężar wykazania, że pobrane od powódki raty kredytu

były w wyższej wysokości niż należna spoczywał na powódce. (...) sporządziła obliczenia wysokości nadmiernie jej zdaniem pobranych składek, pozwany je zakwestionował.

Zdaniem Sądu nie sposób podzielić samych założeń strony powodowej, które legły za podstawę dokonanych obliczeń tj. nieważności postanowień umownych. Nie jest również dla Sądu jasny sam sposób wyliczeń kwot znajdujących się w sporządzonej przez powódkę tabeli.

Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rewidenta, na wskazaną przez stronę powodową okoliczność tj. „dokładnego ustalenia w oparciu o dostępne dokumenty salda zadłużenia, przy założeniu że kwestionowane klauzule nie wiążą stron i w konsekwencji zmieni się sposób przeliczania walut, a kwoty prowizji nie zostaną uwzględnione w saldzie kredytu” (k.2v), z tego względu że ów wniosek dowodowy jest nieprecyzyjny, nie wynika z niego bowiem co konkretnie biegły miałby ustalić. Opinia biegłego ma służyć ustaleniu stanu faktycznego sprawy, dlatego tak sformułowany nieskonkretyzowany wniosek nie mógł być uwzględniony. Nadto nie sposób podzielić samych założeń, które legły za podstawę wniosku dowodowego tj. nieważności postanowień umowy kredytu czy regulaminu, a przy takich założeniach powódka konstruowała tezę dowodową.

Niezależnie od powyższego, po podpisaniu przez strony aneksu nr (...) w dniu 28 września 2009 r. bez znaczenia staje się kwestia abuzywności postanowień odnoszących się do tabeli kursów. Strony zawierając powyższe aneksy zmodyfikowały niektóre z postanowień umowy kredytu hipotecznego, w tym warunki spłaty wszelkich zobowiązań powódki.

W aneksie nr 2 umowy kredytu hipotecznego, strony określiły nowe zasady przeliczania zobowiązania. Przyjęto zasadę obliczania raty z użyciem średniego kursu NBP. Uprawnienie pozwanego banku do dowolnego określania wysokości rat spłaty kredytu zostało wyłączone. W konsekwencji wysokość kursu ustalanego przez bank pozostawała od tej pory w określonej relacji do średniego kursu NBP. (treść aneksu nr (...) k.42)

Z kolei w aneksie nr (...) strony wskazały, że na dzień sporządzenia aneksu saldo zadłużenia kredytu wyniosło 579 142,06 zł (treść aneksu nr (...) k.43).

Z uwagi na to, że strony ustaliły już wysokość aktualnego zobowiązania, wysokość wcześniejszych spłat rat kredytu staje się bez znaczenia.

Odnosząc się do prowizji pobranej przez bank w związku z zawarciem aneksu nr (...), zdaniem Sądu jej pobranie wynika wprost z treści tego aneksu. Jak wskazano wyżej nie zachodzi nieważność aneksu. Pozwany był zatem uprawniony w oparciu o treść aneksu do pobrania prowizji za jego zawarcie.

Powódka nie wykazała w sposób dostateczny wysokości dochodzonej przez nią kwoty z tytułu zwrotu nienależnie pobranego przez (...) Bank S.A. świadczenia. Bezzasadne zostało również roszczenie powódki dotyczące zwrotu nienależnie naliczonej przez pozwanego kwoty 30 040,97 zł tytułem wynagrodzenia za sporządzenie jednego z aneksów do umowy.

Z tych wszystkich względów, Sąd również uznał, że nie zachodzi konieczność ustalenia obecnego kształtu stosunku prawnego istniejącego pomiędzy stronami na przyszłość. W konsekwencji roszczenie powódki o ustalenie z art. 189 k.p.c. również podlegało oddaleniu.

Na marginesie wskazać należy, że bank nie jest instytucją zaufania publicznego. Oferuje produkty o różnym stopniu ryzyka. W niniejszej sprawie powódka skorzystała z kredytu na cele zakupu nieruchomości mieszkalnej. Otrzymując propozycję zawarcia umowy w złotych polskich wybrała rodzaj kredytu indeksowanego do waluty CHF i była świadoma ryzyka, jakie się z tym wiąże, a więc ryzyka wynikającego ze zmienności kursów walut obcych. Powódka nie kwestionowała zresztą, że została o ryzyku kursowym poinformowana.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając nimi w całości powódkę jako stronę przegrywającą.